

ORD**Opsamling på evaluering**

Dette notat samler op på midtvejsevalueringen af projekt ORD, som er gennemført i efteråret 2022. Evalueringen beror på deltagende observation, interviews med deltagere samt interviews med projektmedarbejdere, undervisere og bibliotekarer samt en workshop, hvor projektets forskellige fagpersoner, var med. Notatet samler op på erfaringer, gode råd og udbytte af ORD inden for temaerne: Bibliotekets rolle, Målgruppen og Undervisning og Overførbarehed.

Bibliotekets rolle i ORD

“Selvom vi bruger biblioteket meget, er det ofte som opholdssted, vi har ikke rigtigt brugt det til at kigge i bøger. Jeg vidste ikke at der var bøger, som var til de helt små babyer. Jeg synes man skal tydeliggøre biblioteksdelen. Det er en vigtig del af ORD, og noget der gør tilbuddet anderledes. Jeg har selv tænkt, at han var for lille til bøger. Nu ved jeg, at jeg kan hive fat i hende (bibliotekaren). Det gør det nemmere for mig, nu ved jeg hvor bøgerne står henne.”
- Mor, Nørrebro Bibliotek

Bibliotekerne spiller en stor rolle i ORD-forløbet - og kan med fordel spille en endnu større rolle. Det giver grundlæggende mening, at ORD foregår i tilknytning til det lokale bibliotek. Hvorvidt det er fysisk på biblioteket er mindre afgørende - men sammenkoblingen mellem bibliotek og deltagerne og undervisning giver mening.

Tilknytning til biblioteker bidrager dels med at give deltagerne større lokal tilknytning både til biblioteket som institution, til bibliotekarerne samt til andre deltagere og deres børn. Koblingen til biblioteket kan med fordel fylde mere i forløbet. Det kan være ved at biblioteksintroduktionen ikke blot finder sted én gang, men i stedet tilbydes flere gange over et forløb, eller ved at der er bøger fysisk til stede i undervisningslokalet, som deltagerne og deres børn kan kigge i.

Det er dertil vigtigt at skabe ejerskab blandt bibliotekarer, så projektet ikke føles som en tvungen opgave eller byrde. Når projektet introduceres på biblioteker, skal det kobles til kernen af det, som bibliotekarene kan se sig selv i - nemlig at bidrage til at udvikle læselystne biblioteksbrugere

og familier, hvor bøger og sprogstimulering spiller en aktiv rolle gennem hele livet. I forlængelse af ORD kan deltagerne blive introduceret til andre aktiviteter og tilbud, som bibliotekerne har.

“Min erfaring er, at der skal være en underviser og mig (bibliotekar) selv til stede på en gang. For hvis jeg er alene med det, så mangler der noget af det faglige og det med at kende mit publikum. For jeg er ikke skolet i den her tilgang på samme måde.”

- Biblioteksmedarbejder

Målgruppen

Mange kan have interesse - og gavn - af at deltage i ORD. Og undervisningen må gerne være for alle, men samtidigt skal der være fokus på de helt særlige grupper. Generelt er det et tilbud målrettet flersprogede familier med små babyer. Men evalueringen viser, at ORD forbedrer tilknytning mellem barn og forældre og mindsker (især førstegangs-) forældrenes bekymringer - derfor kan alle have gavn af det. For at sikre, at de som virkelig har behov føler sig inkluderet og bliver bevidste om tilbuddet, skal rekrutteringen ske meget håndholdt gennem relationer. Det har i evalueringen vist sig at være vanskeligt at sikre nok tilmeldte og fremmødte undervejs i forløbet. Ofte er det sygdom, rejser eller andre aftaler der gør, at en deltager ikke dukker op. For at sikre fastholdelse og deltagernes følelser af forpligtelse til undervisningen kan det være nødvendigt, at underviseren bruger tid på at kontakte deltagerne forud for undervisningen, fx til en fælles chatgruppe via WhatsApp.

Mht. rekrutteringen, er det vigtigt, at indsatsen prioriteres højt. Gerne på en måde, der kommer i system, så de samme fagligheder har roller i en “rekrutteringskæde”. En tværfaglig indsats i rekrutteringen er dybt nødvendig. Samarbejde med sundhedshuse, sundhedsplejersker, boligsociale medarbejdere og evt børnehaver kan være en mulig måde at nå målgruppen.

I den forbindelse viser evalueringen, at det er et incitament for de flersprogede familier at sikre deres børns sproglige kompetencer og give dem bedre forudsætninger for at klare sig godt i det danske samfund. De sproglige gevinster for børnene skal derfor være fokus for rekrutteringen for at nå målgruppen.

Målgruppen er i centrum, når ORD skal tilpasses de lokale kontekster. Det er vigtigt, at der er mulighed for forskellige tilgange og rammer om undervisningen. Nogle steder vil man have brug for, at der skabes grupper på ny (via rekruttering), og i andre tilfælde er der måske brug for at ORD kan flettes ind i et eksisterende lokalt tilbud for forældre/barslende. Der er gode erfaringer med at skabe sociale anledninger, fx ved at undervisningen foregår i forlængelse af eller inden frokost/morgenmad.

Både for mor og far?

ORD er et forældretilbud, så både mødre og fædre kan i udgangspunktet deltage i forløbet - og flere steder er det sket, at far er taget over for mor, når barslen skifter hænder. Tilknytning til faren gennem sprog, læsning og aktiviteter er vigtigt - også senere i livet. For nogle deltagere kan det give perspektiv og læring om dansk familiekultur, at man ser fædre sammen med børn. Samtidig er det vigtigt at holde den eksisterende gruppe for øje - Hvem er de? Hvad er ok? Hvad er grænserne? Så undgår man at overskride personlige grænser.

Undervisning og overførbarehed

I undervisning er konkret praksis og eksemplets kraft helt afgørende for indlæring. Teori skal præsenteres på en tilgængelig måde ved at tage udgangspunkt i konkrete situationer med babyerne som eksempler. Evalueringen viser, at der er bedst respons på undervisningen, når der er fokus på **hertesprog** frem for det danske sprog. Lad forældrene gentage ord og udtryk på deres egne modersmål, så de forstår at formålet ikke er at kunne dansk, men at engagere sig sprogligt med deres babyer. De konkrete, fysiske situationer, hvor underviseren kan tale direkte til den enkelte deltager eller bruger eksempler fra gruppen er kernen i ORD. Derfor er den fysiske deltagelse helt afgørende. En anden afledt effekt af de fysiske fremmøde er, at særligt førstegangsforældre over sig i at være blandt andre sammen med baby. I denne evaluering var ingen af interviewpersonerne tilmeldt en mødregruppe og derfor blev ORD en helt afgørende arena for at øve sig i at være blandt andre med baby og i at spejle sig i/sparre med andre forældre om børnenes udvikling.

“Lektier” kan skræmme, men hvis opgaven er at deltagerne skal gå hjem og øve sig, så er det fint. Fx med fokus på de byggesten, som er udviklet til konceptet. Flere deltagere fortæller, at de gerne vil øve sig på sangene, så et sanghæfte kunne dertil være et supplement. Ellers kunne det være noget mere visuelt som piktogrammer, man kunne tage hjem, så man har noget konkret at vise til sin partner/venner, når man fortæller om forløbet.

“Jeg kan godt lide, at hver gang vi gør noget, så sætter vi ord på, hvad vi gør. Fx siger højt hvilken farve noget har. Og underviseren fortæller, hvad det er godt for og hvorfor vi skal gøre det. De der detaljer med, at det er med til at give baby et større ordforråd. Jeg sætter meget mere ord på tingene derhjemme og har selv leget med sæbebobler og tørklæde. Har været på andre hold, hvor der også leges med sæbebobler - forskellen er, at her skal vi sætte ord på alting. Det er rigtig godt.”

- Mor, Nørrebro Bibliotek

Evalueringen viser, at udbyttet af undervisning rækker ud over det sproglige. I mødet med underviseren for deltagerne gode råd, tips og viden om måder at være sammen med baby på, som viser sig at være gavnligt selv for dem, der i forvejen har børn.

“Jeg har faktisk ændret nogle ting, jeg ellers plejer at gøre derhjemme. Jeg lader ikke mere fjernsynet køre hele dagen, når vi er hjemme, fordi det kan forstyrre børnene. Når vi spiser sammen derhjemme, så er vi begyndt at spise sammen, mig og baby. I stedet for at jeg sætter maden foran hende og lader hende sidde med det selv.”

- Mor, Blågården

Nogle deltagere efterspørger yderligere viden - noget, der peger længere frem - hvad kommer efter ORD? Her kan man arbejde frem mod ORD vol. 2, så man ikke bare slipper deltagerne efter 8 uger. Bibliotekerne kan i den forbindelse være adgang til tilbud, bøger eller andre aktiviteter og muligheder, som de særligt interesserede kan opsøge.